

۲۰۲۲/۱۱/۰۱

احسان لمر

بازار چته کابل قدیم

با سپاس بی پایان از مطلب زیبا و فوتوی کمیاب چهار چته کابل از گرداننده صفحه «افغانستان قدیم» در فیسبوک که تازه نشر شده بود و من با کمی إضافات آن را خدمت شما تقدیم میدارم.

Fehler! Unbekannter Name für Dokument-Eigenschaft.

به صفحه قاموس کبیر افغانستان خوش آمدید

تیم بنیان گذار این قاموس آرزو دارد، داشته های این گنجینه که نمایانگر اصالت افغانستان باستان است شما را تا حد لازم مدد رساند

«یکی از عمرانات دوره بابری ها (قرن شانزدهم میلادی) بازار چهار چته کابل بود که توسط علی مردان خان اعمار گردیده بود و از شهکار های عصر به شمار می رفت.

چوک و چته از پُر ازدحام ترین نقاط شهر بود آنجا مرکز شهر کابل قدیم بود. هر قدم، هر دکان و هر خشت آن خاطره های تلخ و شیرین برای مردم کابلستان قدیم داشت. چهارچته کابل توسط معماران و صنعت گران با هنرمندی خاص آینه کاری چوب بندی و کندن کاری شده بود که در زمستان از برف و باران در امان و در تابستان اثری از گرما نبوده سقف های سرپوشیده و بلند که از دو طرف آن روشنی از لابلای آینه ها بدرون بازار می ریخت که از هر لحاظ قابل دید و تماشا بود. چوک کابل به اصطلاح نقطه پرکار شهر بود. هرگاه از شمال به جنوب و یا از شرق به غرب میرفتند کوتاه ترین راه و مرکز شهر چوک کابل بوده چهارچته از جمله آبادات تاریخی به شمار می رفت.

زمانی که کیوناری نماینده انگلیس در کاسه برج بالاحصار کابل کشته و حریق شد انگلیس ها نه تنها بالاحصار را حریق کردند بلکه چهار چته را نیز به آتش کشیدند بخشی اعظم بازار چهار چته در اثر یورش انتقامی قشون انگلیس در سال ۱۸۷۹ میلادی سوزانده شد.¹

چون چهار چته یگانه محل اخبار شهر و تجمع مبارزان ملی بود (بشمول مشروطیت اول و دوم و سوم) و ایشان تمام تصامیم خویش را در گرد و نواح همین بازار می گرفتند، در اواخر دهه 1940 میلادی گویا نقشه جدید شهر و جاده میوند توسط شاروال کابل وقت تدوین یافت و بازار کهنه فروشی یا چهار چته مشهور کابل کاملاً تخریب گردید و در نظر بود بجای آن یک ساحه سبز و مشجر احداث شود که تا کنون آن را به چشم نه دیده ایم. تخریب گنبد کوتوالی - کوتی لندی - بازار شاهی و هم در همین زمان ها صورت گرفت.

گر چند ویرانگری ها و تخریب آبادات تاریخی از دهه 30 میلادی، در ولایات شمال کشور بشمول «بالاحصار اند خوی که در کتب تاریخ بنام های ارگ اند خوی و قلعه اند خوی هم یاد گردیده، در زمان سلطنت امیر توغان با دست های بابا شکرالله ابدال یا حضرت بابای ولی تهداب گذاری گردیده بود و از تاریخ اعمار آن 750 سال میگذرد. ارتفاع آن از سطح زمین به در حدود بیست و پنج متر بوده و نشیمن گاه امرا و سلاطین بوده است»²، که با بهانه احداث شهر جدید این بنای تاریخی را از ریشه نابود ساختند. و همچنان به عناوین و بهانه های مختلف سینما کابل - کافی بریکوت - باغ لطیف - تمامی شهر کابل - مینار چکری - بت های بامیان و مسجد روضه مزار شریف (با سابقه 5 دهه) و سینما پارک (با سابقه بیش از 60 سال) که تا اکنون این ویرانی ادامه دارد.

1 - افغانستان قدیم در فیسبوک 2022/10/29

2- تور دیقل میمنگی - تخریب آبادات تاریخی و آثار باستانی منطقه اندخوی - 24 دسمبر 2010